

Nr 258.

Av herr Skoglund i Umeå, om livränta åt värnpliktige sergeanten E. S. Östmans änka.

Den 20 juli 1942 avled konstituerade sergeanten vid Kungl. Norrlands dragonregemente vpl 580-69-29 Eric Samuel Östman efter att under tiden den 1 november 1930—31 oktober 1940 ha innehaft fast anställning vid Kungl. Norrlands dragonregemente och därefter varit såsom värnpliktig sergeant inkallad till militärtjänstgöring vid samma förband. Dessförinnan hade Östman varit fast anställd vid Kungl. Norrbottens regemente under tiden 22 november 1926—31 oktober 1928. Sammanlagt hade alltså Östman varit i krigstjänst under en tid av 13 år och 8 månader, varav 11 år och 9 månader i oavbruten följd.

Östman efterlämnade vid sitt frånfälle hustru och tre minderåriga barn i åldern 7, 5 och 2 år. För barnen har hustrun enligt lagen om barnbidrag av den 18 juni 1937 tillerkänts bidrag med kr. 900 för år. I övrigt har hustrun ingen regelbunden inkomst.

Östman avled i blodsjukdom leukämi. Under tiden 7 december 1939—15 juni 1940 hade Östman tjänstgjort vid fältförband, delvis under mycket vidriga yttre förhållanden. I maj månad 1940 hade de första sjukdomssymptomen uppträtt i form av huvudvärk och hög feber. Vid en av tjänstgörande bataljonsläkaren Fältström vidtagen läkarundersökning hade emellertid inga sjukliga förändringar kunnat fastställas. Vid en senare företagen undersökning å Sunne sjukhus hade dock sjukhusläkaren A. Sjölander konstaterat blodsjukdom (leukämi) med kraftigt förstorad mjälte. Östman hade då överförts till visst fördelningssjukhus, varifrån han sedermera hade vidarebefordrats till lasarettet i Umeå, där han sedan i olika perioder vårdades intill sin död.

I framställning till riksförsäkringsanstalten den 13 november 1940 anhöll Östman att han måtte komma i åtnjutande av ersättning jämlikt Kungl. Maj:ts förordning om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring (SFS nr 234/27). Till denna framställning fogades ett av regementsläkaren och överläkaren vid Umeå lasarett S. R. Ekvall avgivet yttrande, enligt vilket det ansågs sannolikt att den ursprungliga orsaken till Östmans blodsjukdom hade varit den katarrala infektionssjukdom, vilken han hade ådragit sig under tjänstgöring vid fältförband i april månad 1940 och att tjänstgöringen hade varit orsaken till denna katarrala infektionssjukdom. Ifrågakvarande framställning avslogs emel-

lertid den 11 januari 1941, enär riksförsäkringsanstalten ansåg att skälig anledning funnes att antaga, att sjukdomens framträdande föranletts av annan orsak än tjänstgöringen och att denna icke väsentligen bidragit därtill.

Över detta riksförsäkringsanstaltens beslut anförde Östman besvär hos Kungl. försäkringsrådet den 22 januari 1941. I sin besvärsskrivelse redogjorde Östman närmare för förhållandena under den tjänstgöringsperiod under vilken han enligt regementsläkaren Ekvalls tidigare utlåtande måste anses ha ådragit sig sjukdomen. Under vintermånaderna hade rått mycket sträng kyla och fältmässiga tjänstgöringsförhållanden hade ställt synnerligen stora krav på personalens fysik. Ansträngande och långa marscher, en ofta hela dygnet omfattande tjänstgöringstid och den rådande bristen på utbildat underbefäl hade varit orsaker, vilka bidragit till att nedbryta Östmans tidigare mycket goda fysik. Östman hade vid flera olika tillfällen under denna tjänstgöringsperiod varit kraftigt förkyld med åtföljande hög feber, men tjänstgöringsförhållandena och den vid förbandet rådande befälsbristen hade omöjliggjort hans sjukskrivande. I ett till besvärsskrivelsen fogat utlåtande från Östmans skvadronchef, ryttmästare A. Camp, framhöll denne, att han, ehuru icke fackman, var av den absoluta övertygelsen att Östmans sjukdom förorsakats av de vidriga tjänstgöringsförhållandena under vintermånaderna 1939—40. I ett den 12 september 1941 meddelat utslag förklarade sig emellertid Kungl. försäkringsrådet ej finna skäl göra ändring i det av riksförsäkringsanstalten tidigare i ärendet fattade beslutet.

Östman ingav med anledning härav den 7 november 1941 en underdånig skrift till Kungl. Maj:t med anhållan, att Kungl. Maj:t måtte av nåd låta honom komma i åtnjutande av ersättning. Denna anhållan föranledde emellertid ingen Kungl. Maj:ts åtgärd, vilket synes kunna förklaras därav, att besvär icke kunna anföras över Kungl. försäkringsrådets beslut och Kungl. Maj:t icke av nåd synes kunna medgiva ersättning i dylika fall.

Med hänsyn tagen till Östmans långa sammanhängande tjänstetid synes det emellertid få betraktas såsom troligt att han ådragit sig sjukdomen under den militära tjänsten och även om detta inte varit fallet synes det uppenbart, att den militära tjänsten i vart fall bidragit till sjukdomens utveckling och förvärrande, liksom att också tjänstgöringsförhållandena i viss mån förhindrat Östman att i tid komma under läkarebehandling.

Den läkare som haft det omedelbara ansvaret för Östmans vård under dennes sjukdom, har ju också i sitt utlåtande uttalat, att den sannolika orsaken till Östmans blodsjukdom vore att söka i den katarrala infektionssjukdom, som Östman ådragit sig under de svåra tjänstgöringsförhållandena under vinterhalvåret 1939—40. Också Östmans närmaste militäre chef, ryttmästare Camp, har varit av den åsikten att militärtjänsten i icke oväsentlig utsträckning bidragit till i vart fall sjukdomens förvärrande. Det

synes mig, att man bort tillmäta yttrandet av den läkare, som ägt den direkta kännedomen om sjukdomsfallet, större betydelse än vad här varit fallet. Det har, så vitt jag kunnat finna vid studium av de i ärendet tillgängliga handlingarna, icke framlagts något som helst bevis för att sjukdomen föranletts av annan orsak än militärtjänsten och förhållandena under densamma, men däremot andragits goda skäl för att militärtjänsten kan anses hava varit den direkta orsaken till den. Då sjukdomen utbrutit under tjänstgöringstiden och icke efter densammas slut, lär man vanligen vid prövning i riksförsäkringsanstalten av ärenden som detta följa den regeln, att ersättning beviljas, om icke särskilda omständigheter tyda på, att sjukdomen kan vara grundlagd före militärtjänstens början, men så har icke skett i detta fall, och dock har jag icke av handlingarna i ärendet kunnat finna något, som styrker ett antagande, att annan orsak än tjänsten föranlett densamma. Jag har även inhämtat att läkarvetenskapen över huvud taget ännu icke äger full kännedom om, hur sjukdom av den art, i vilken Östman avlidit, uppkommer, utan alltjämt står tveksam beträffande uppkomsten av sådan sjukdom. Vid detta förhållande synes det mig riktigast, att den avlidnes anhöriga tillerkännas den livränta, som vanligen utgår efter i militär tjänst avlidet manskap.

Östmans efterlämnade hustru, fru Gunborg Östman, befinner sig för närvarande i mycket små ekonomiska omständigheter. Genom att barnen alla äro i sådan ålder att de fordra ständig omvårdnad, ställer det sig praktiskt taget omöjligt för fru Östman att erhålla ett arbete, som är så avlönat, att hon kan försörja sig och sina tre barn. Hon är därför nu hänvisad till fattigvårdsunderstöd.

Med anledning av vad jag sålunda framhållit och med hänvisning till de handlingar i ärendet, som komma att överlämnas till vederbörande utskott, får jag härmed hemställa,

att riksdagen måtte tillerkänna fru Gunborg Östman, änka efter konstituerade sergeanten, vpl 580-69-29 Eric Samuel Östman, samt deras tre minderåriga barn livränta eller annan däremot svarande ersättning med belopp, som skulle ha utgått till dem, därest de av vederbörande myndighet tillerkänts livränta enligt kungl. förordningen den 18 juni 1927 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Stockholm den 24 januari 1943.

Gösta Skoglund.